

ЕКОНОМІКО-ЕКОЛОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

О.В. Сафонов

ОНУ імені І.І. Мечникова, м. Одеса.

Стан енергетичної безпеки кожної країни відображається тільки наявністю у країні достатньої кількості та якості енергетичних не поновлюваних ресурсів (нафта, газ, вугілля) та раціональне, ефективне використання цих ресурсів з урахуванням розвитку економіки країн у напрямку деконцентрації капіталу тільки в енергетичній сфері та недопущення «голландської хвороби».

Так, були проаналізовані два макрорегіони, СНД та ЄС, у до та післякризовий період (2006-2012 рр.)[1]. Результати досліджень свідчать, що, не зважаючи на різний рівень економік та різним рівнем енергетичної складової в реальному ВВП, ВВП на душу населення та у торговельному балансі країн цих макрорегіонів, спостерігається тенденція, крім 2009 кризового року, зросту.

Більш яскраво це демонструється на прикладі країн макрорегіону СНД. У 2010 році доля експорту енергоносіїв у загальному експорті в Азербайджані склала 94,63%, в Туркменістані – 79,82%, в Казахстані – 70,23%, в Росії – 63,3%. Доля імпорту у загальному імпорті в 2010 році: Білорусь – 34,51%, Україна – 32,18%, Киргизстан – 26,5%.

Таким чином, використання енергетичних ресурсів більшою мірою у промисловості та залежність країн СНД від енергетичних ресурсів має не тільки негативні внутрішньо-економічні проблеми, але й зовнішні ефекти.

Зовнішні ефекти, або витрати пов'язані перш за все з викидами в атмосферу шкідливих речовин, як двоокис вуглецю, сірки, азоту тощо. Тому, згідно з Кіотським протоколом було вирішено впровадити ринок прав на забруднення, де реалізовувались би, наприклад, вуглецеві квоти та кредити.

Сьогодні реалізовується як пряме державне регулювання шкідливих викидів, пов'язаних з використанням енергетичних ресурсів, видобутку, переробці тощо. Це регулювання спрямоване на ціну. Прикладом можуть бути екологічні податки Пігу. Дуже суттєвий недолік полягає у наступному. Якщо ставка цих податків дуже висока, то це потребує структурних зрушень у виробництві і дуже великих витрат. Якщо ця ставка буде низька, то цей податок

не досягне свого цільового призначення – зниження шкідливих викидів в атмосферу, тому що виробникам буде дешевше сплатити податок, ніж побудувати очисні спорудження.

Найкращим, на сьогоднішній день, є ринкова регулювання кількості шкідливих викидів шляхом продажу «карбонових» одиниць, або карбонових квот, які дозволяють кожному підприємству емісію шкідливих речовин в атмосферу. Підраховано, що 1 т вуглецю в атмосферу дорівнює 1 одиниці карбоновому кредиту і приблизно дорівнює зараз від 5 до 7 євро. Таким чином, кожне підприємство, країна якого підписала Кіотську угоду стосовно забруднення навколишнього середовища, повинне купувати або на первинному, або на вторинному ринку карбонових деривативів.

Наприкінці кожного року певні кількості карбонових кредитів має бути в наявності і співпадати з реальними викидами, які були вироблені за рік. Залишок карбонових кредитів підштовхує підприємців реалізовувати їх на вторинному ринку і постійно скорочувати викиди.

З 2004 року в Україні вже діє програма Спільного Здійснення ООН з приводу функціонування одиниць скорочення викидів (ОСВ) та їх подальшої реалізації на первинному та вторинному ринкових цих деривативів[2].

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. WTOInternationalStatisticsAnnualReports 2007-2011. – DocumentHTML. – http://www.wto.org/english/res_e/statis_e/statis_e.htm
2. Український реєстр вуглецевих одиниць. – DocumentHTML. –<http://www.carbonunitsregistry.gov.ua>